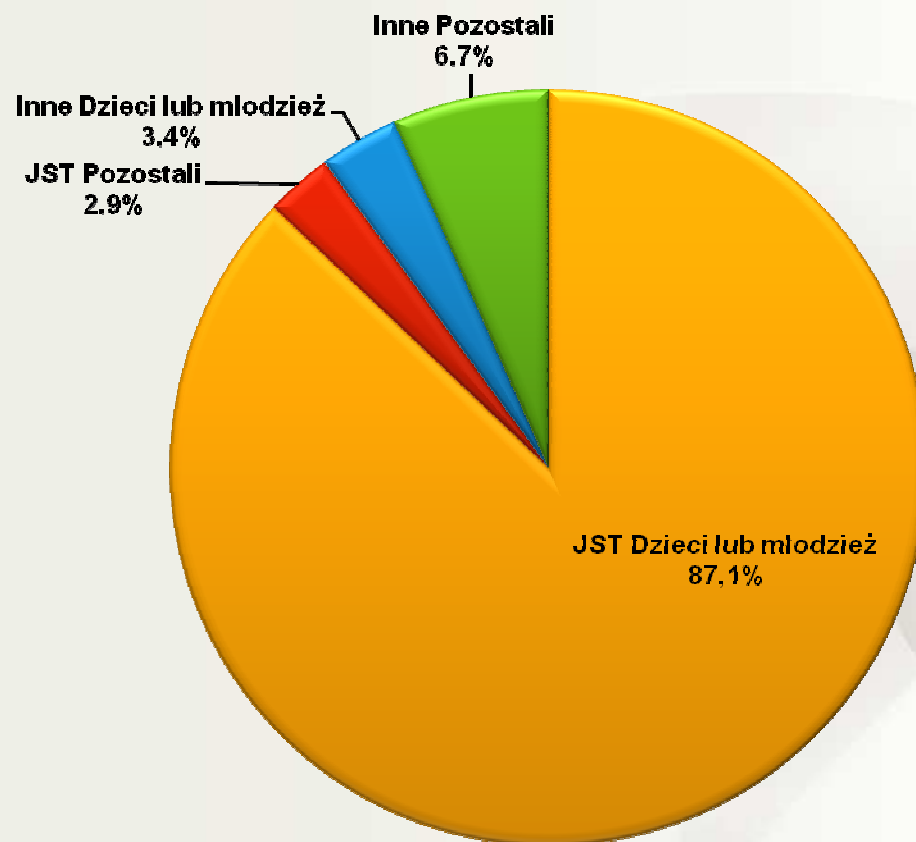

Ile samorządy dopłacają do zadań oświatowych?

Mariusz Tobor

Uczniowie wg grup organów prowadzących (wrzesień 2009 r.)

Geneza subwencji oświatowej

Część oświatowa subwencji ogólnej dla JST

- Utworzona w 1996 r. w momencie radykalnej decentralizacji zarządzania oświatą
- Niezbędna z powodu słabej bazy podatkowej samorządów
- 2000 r. – nowy algorytm podziału
- Po 2000 r – ewolucja algorytmu

Wskaźnik nadwyżki wydatków nad subwencją

- $$\frac{\text{wydatki oświatowe}}{\text{subwencja oświatowa}} \times 100\% - 100\%$$
- wydatki oświatowe to wydatki wykonane z działów 801 oraz 854 z **wyłączeniem** paragrafów wydatków majątkowych oraz rozdziałów 80103, 80104 i 80113
- subwencja oświatowa – przyznana danej JST część oświatowej subwencji ogólnej.

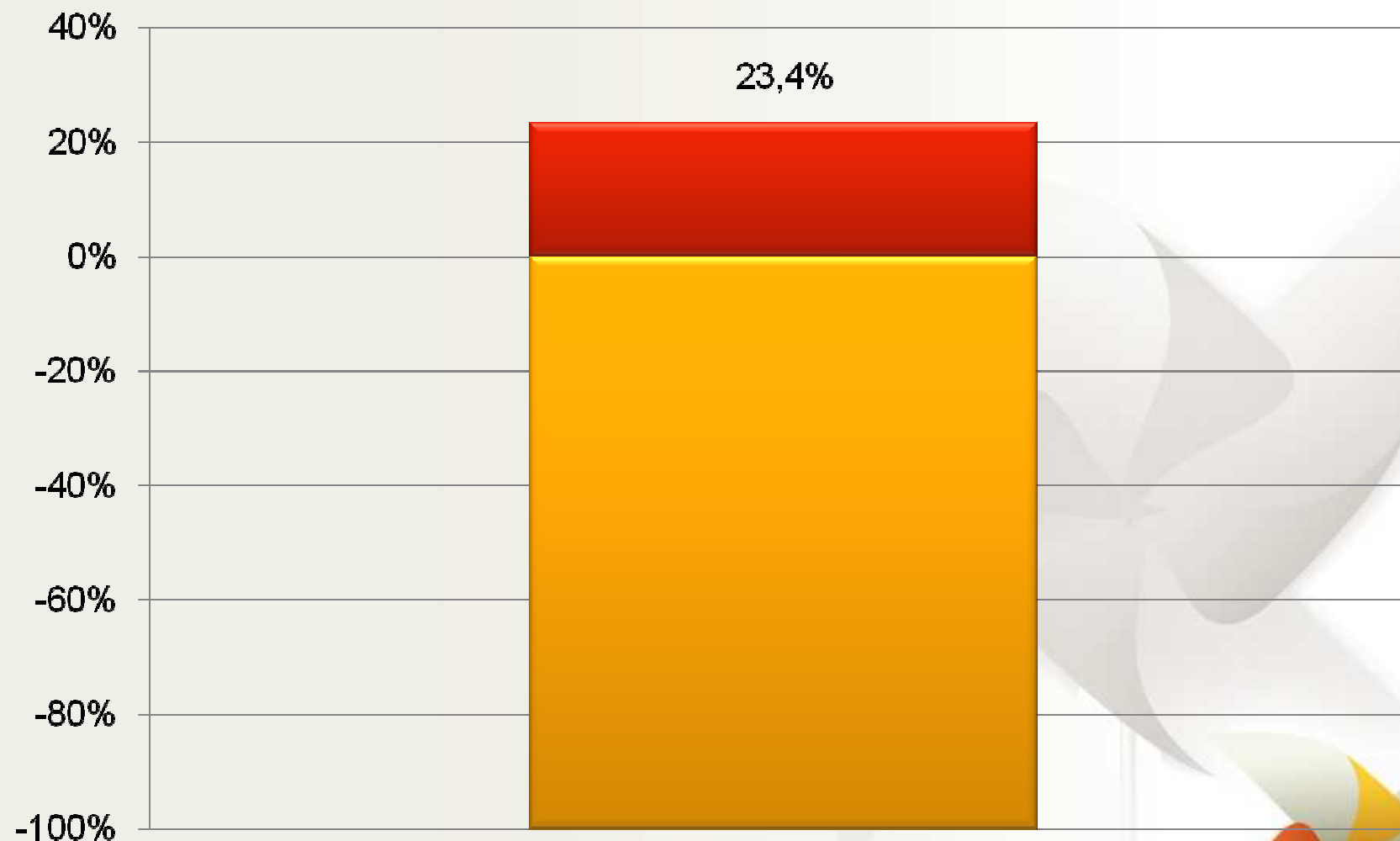

Interpretacja wskaźnika nadwyżki wydatków nad subwencją (NWS)

- Jeśli wskaźnik wynosi 0, to wydatki na zadania finansowane przez subwencję oświatową są równe tej subwencji.
- Jeśli wskaźnik wynosi 15%, to wydatki są o 15% wyższe od subwencji.
- Gdy wskaźnik wynosi minus 5%, to wydatki są o 5% niższe od subwencji.

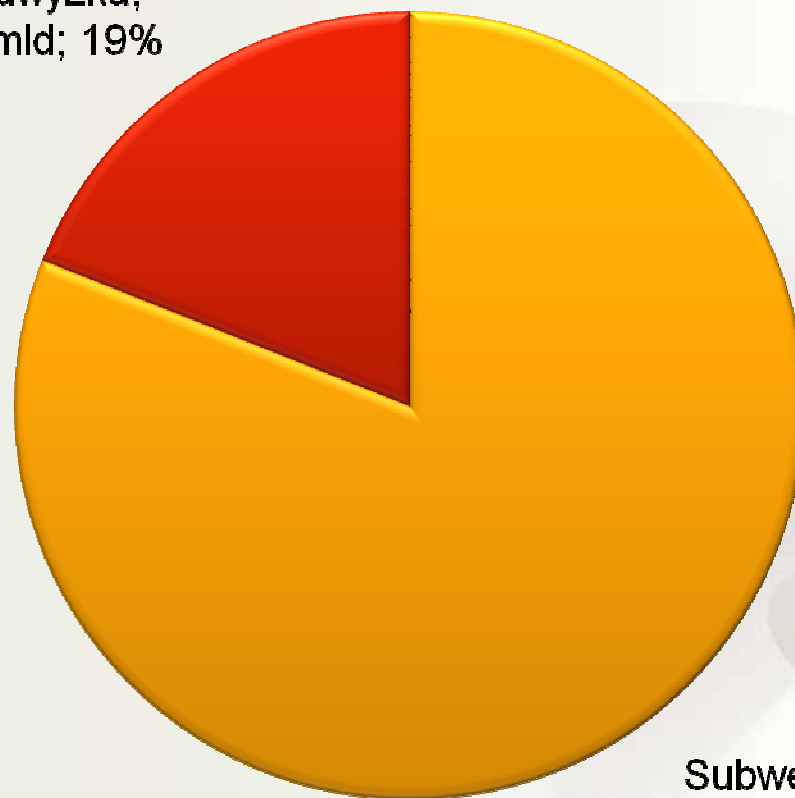

Nadwyżka wydatków nad subwencja w 2010 r.

Subwencja i nadwyżka w wydatkach oświatowych samorządów – 2010 r.

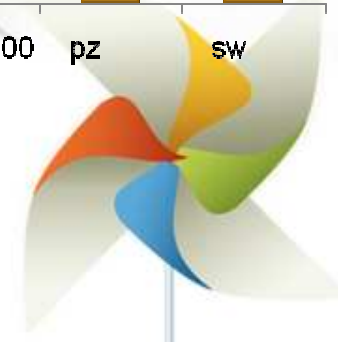
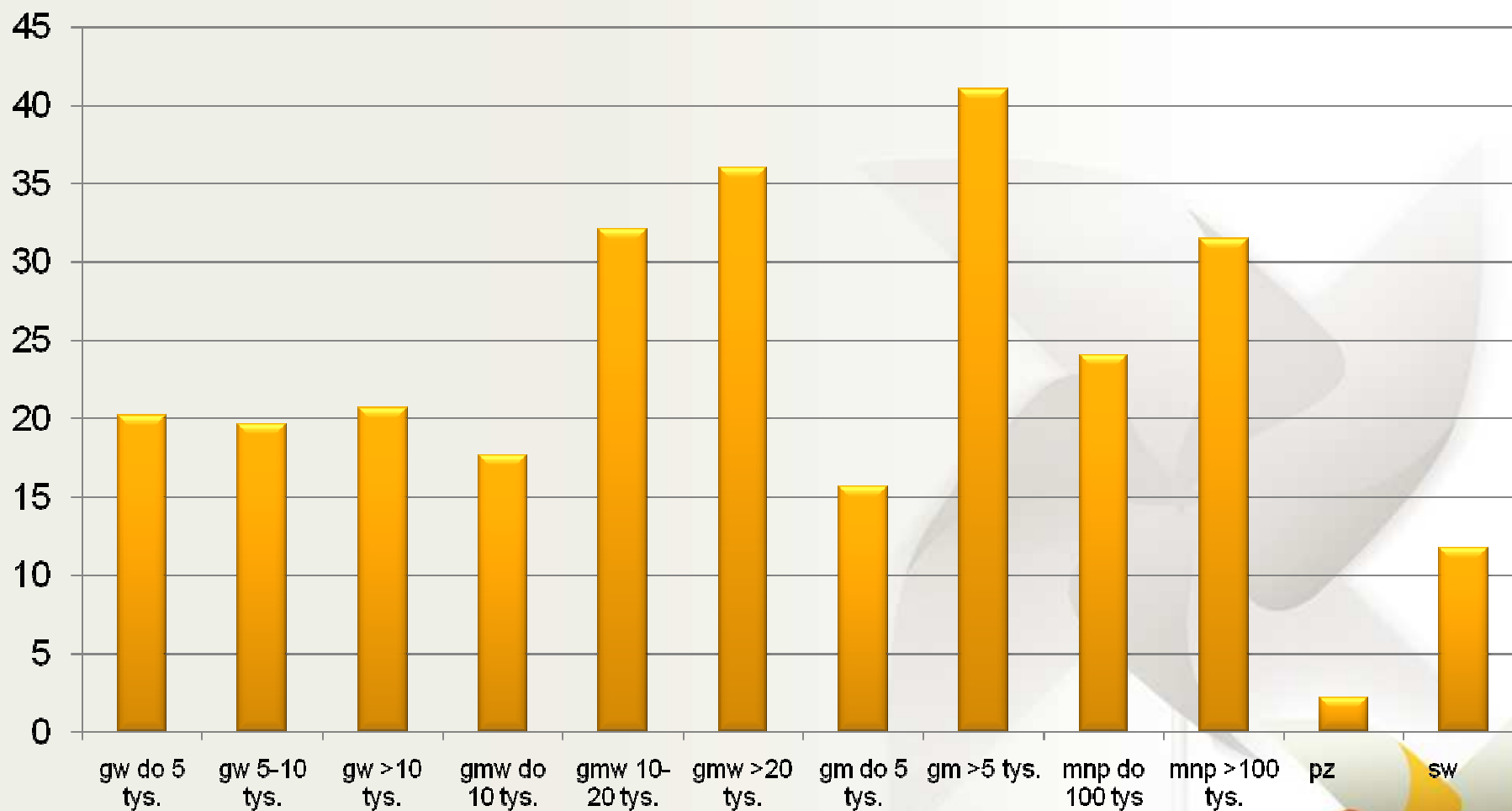
Nadwyżka;
8,2 mld; 19%

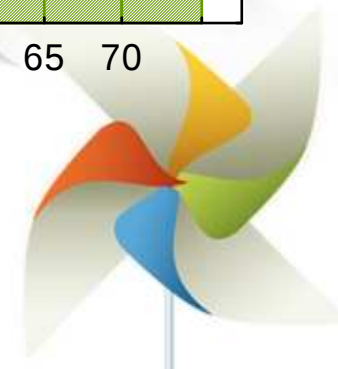
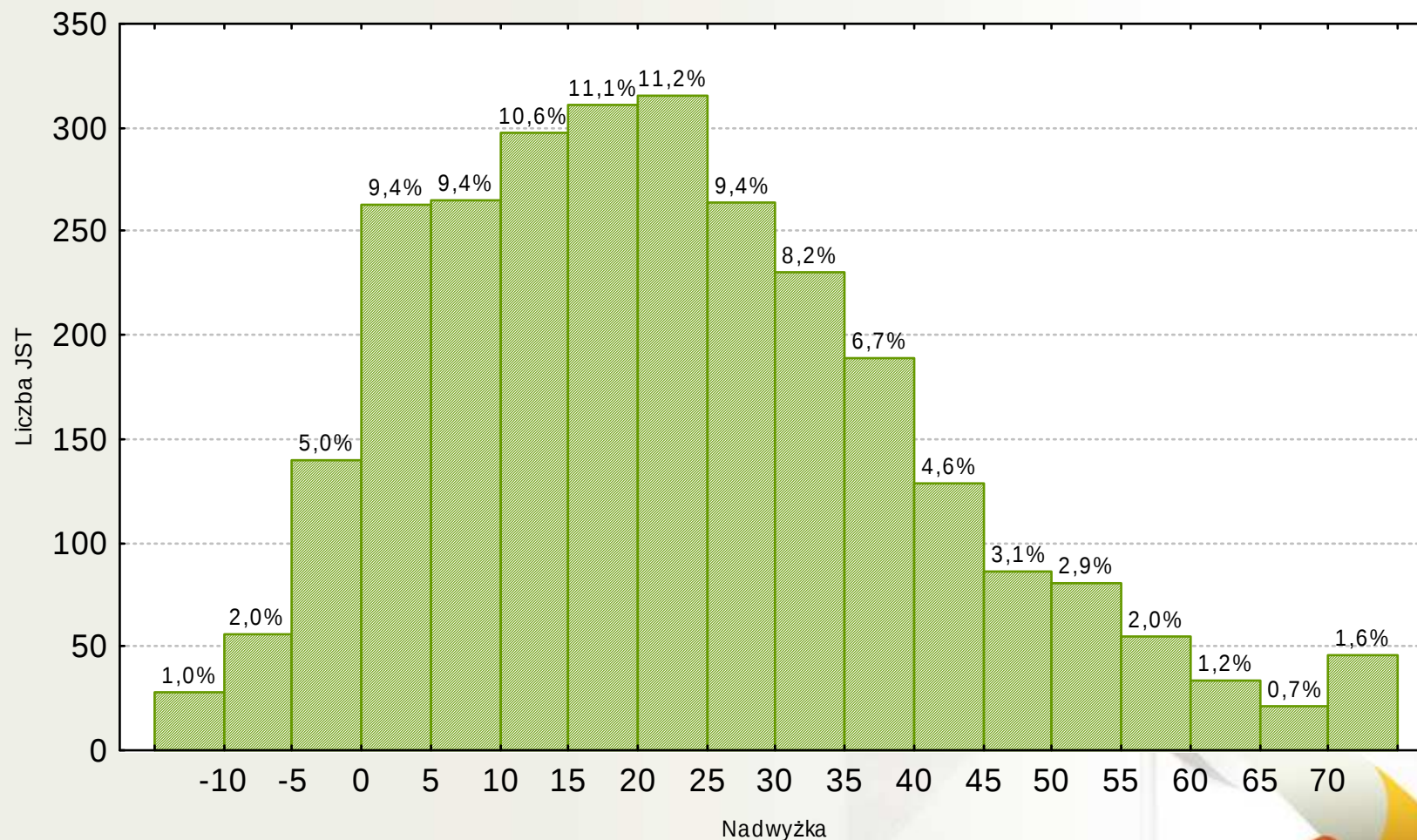
Subwencja;
35,0 mld; 81%

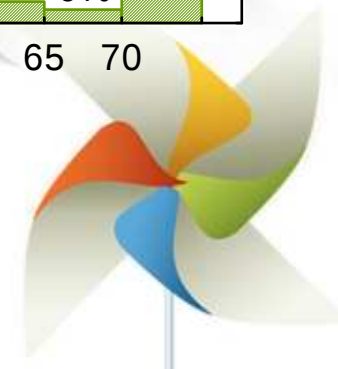
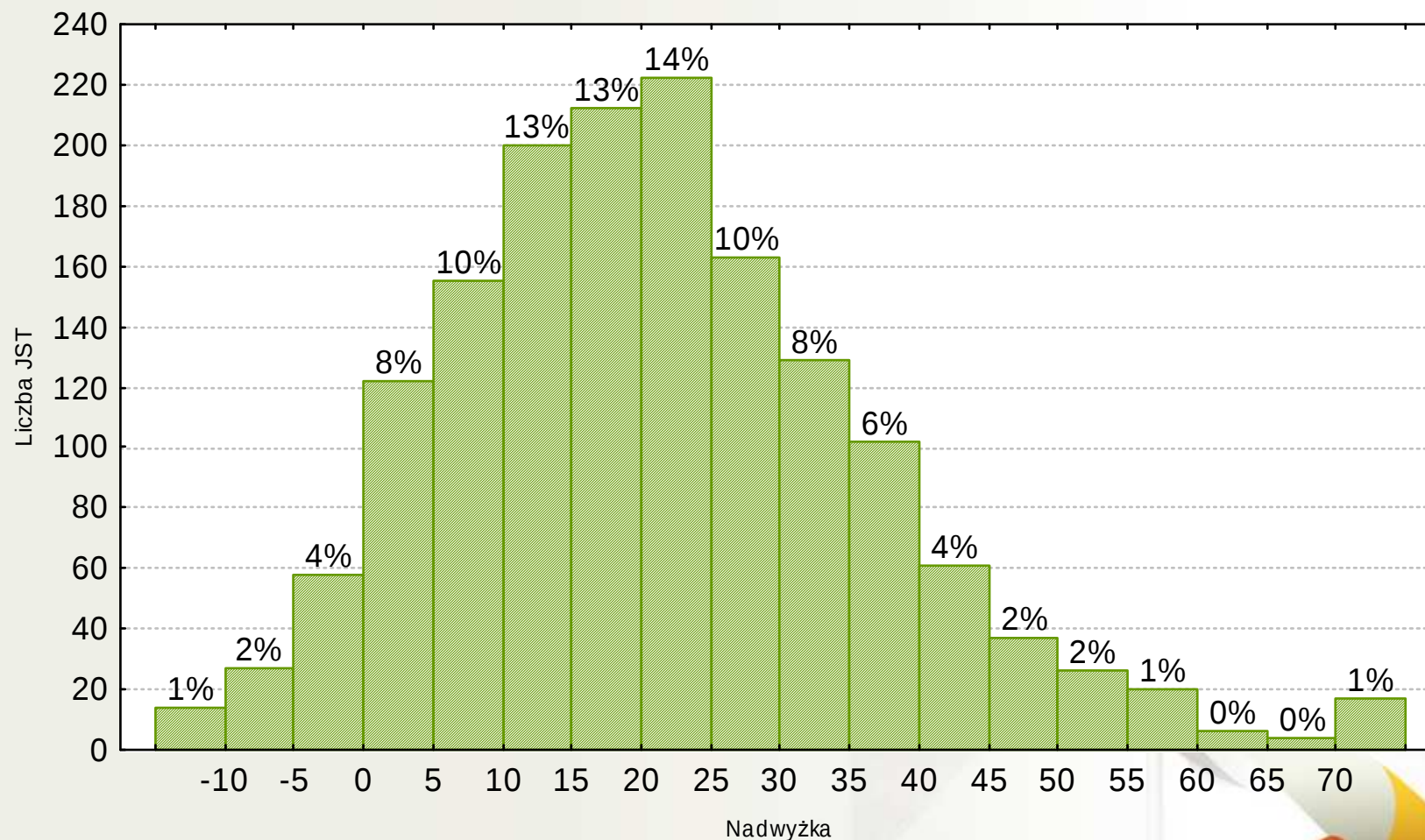
Mediany nadwyżek wydatków nad subwencją w grupach JST

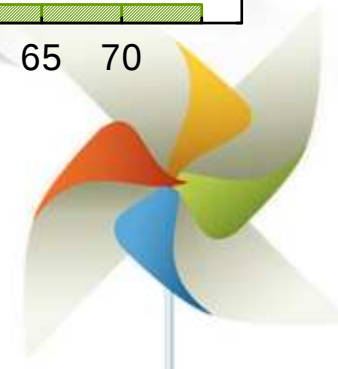
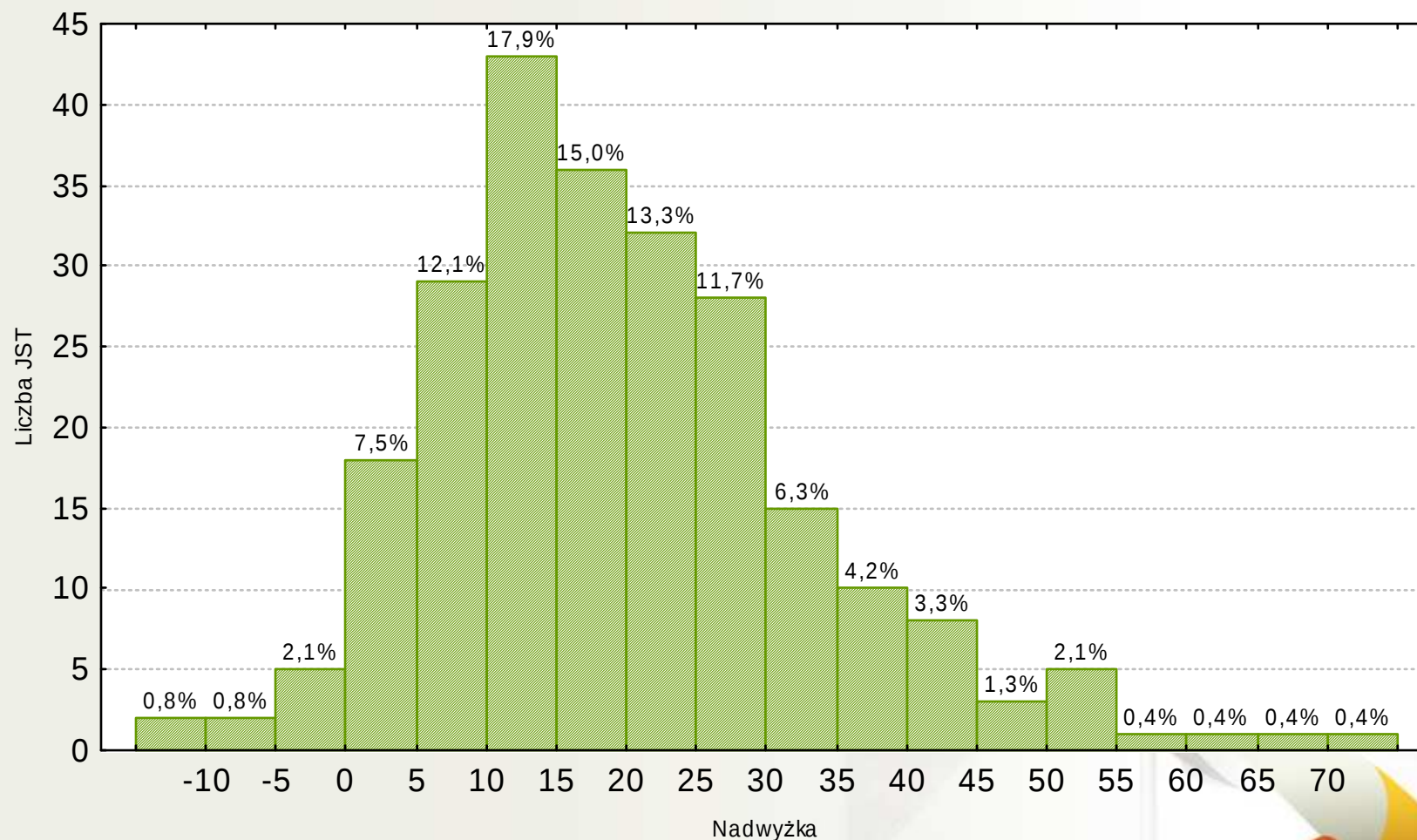
Rozkład nadwyżek wydatków nad subwencją – wszystkie JST

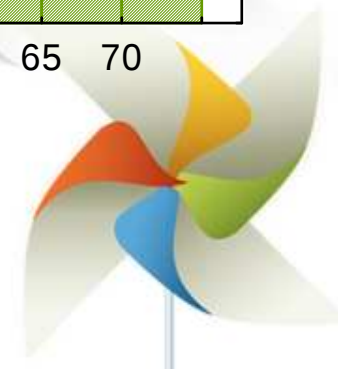
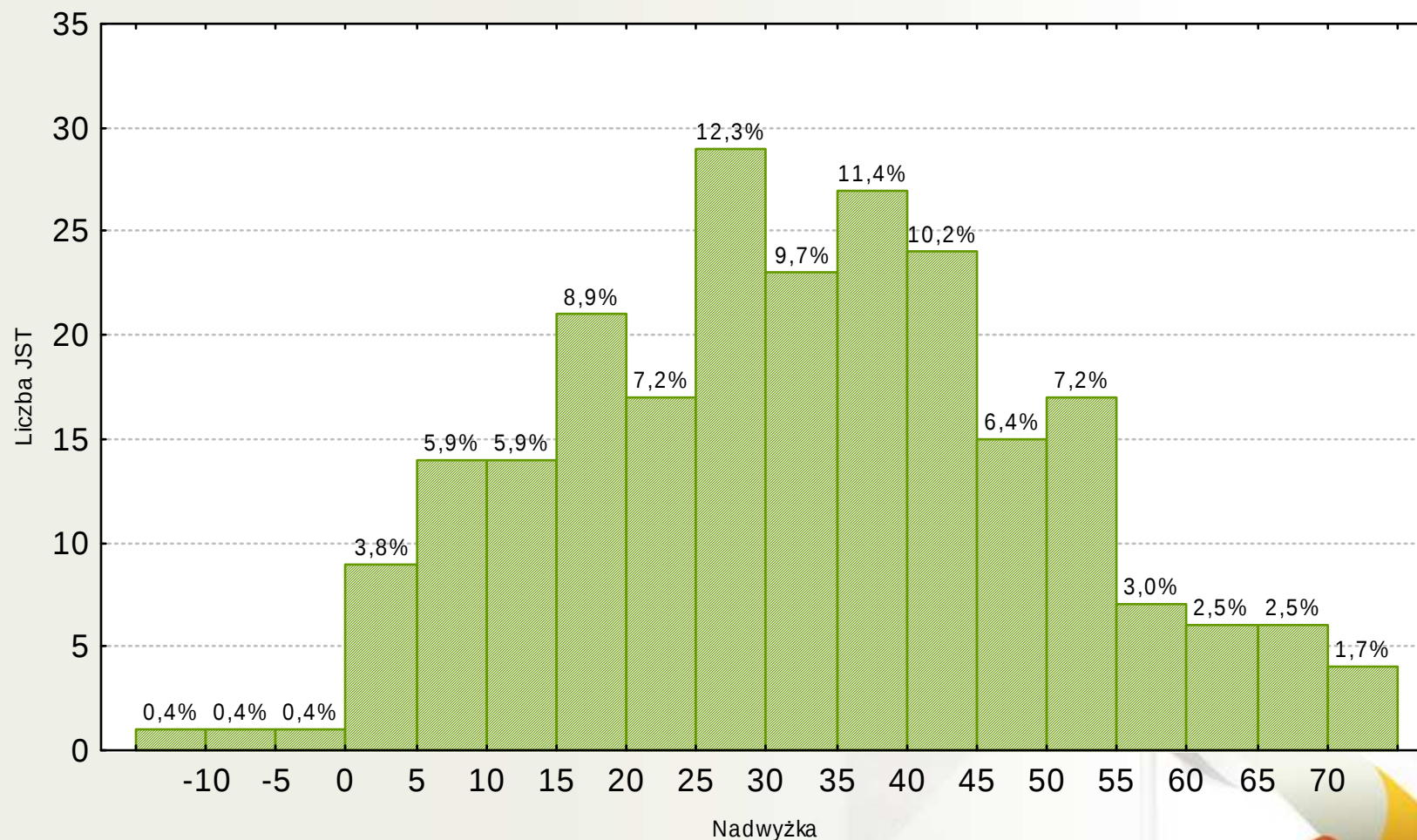
Rozkład nadwyżek wydatków nad subwencją – gminy wiejskie

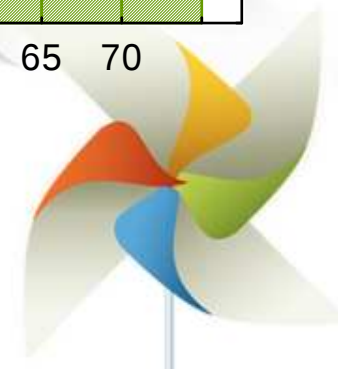
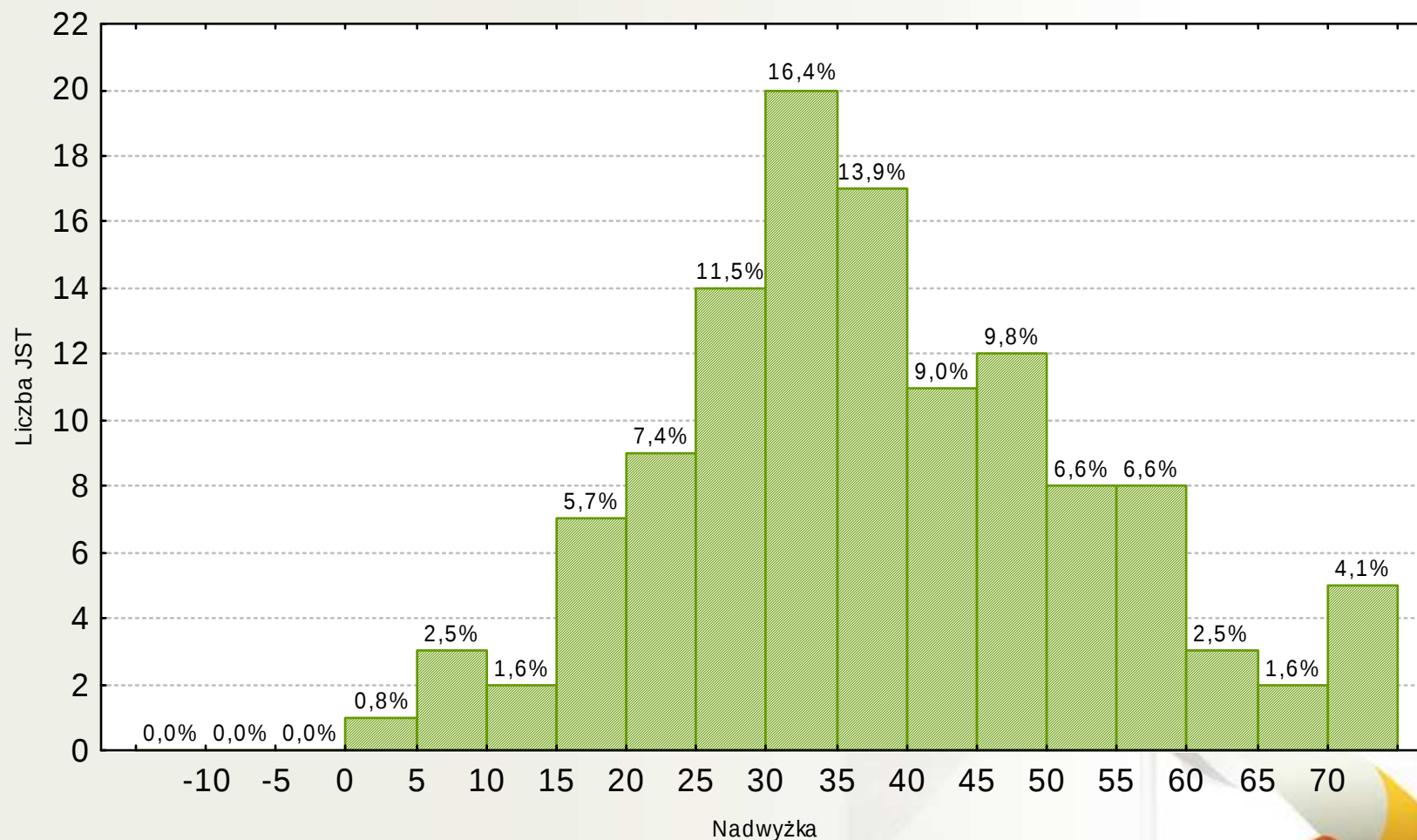
Rozkład nadwyżek wydatków nad subwencją – gminy miejsko-wiejskie do 10 tys. mieszk.

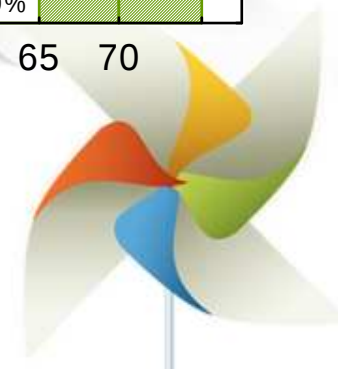
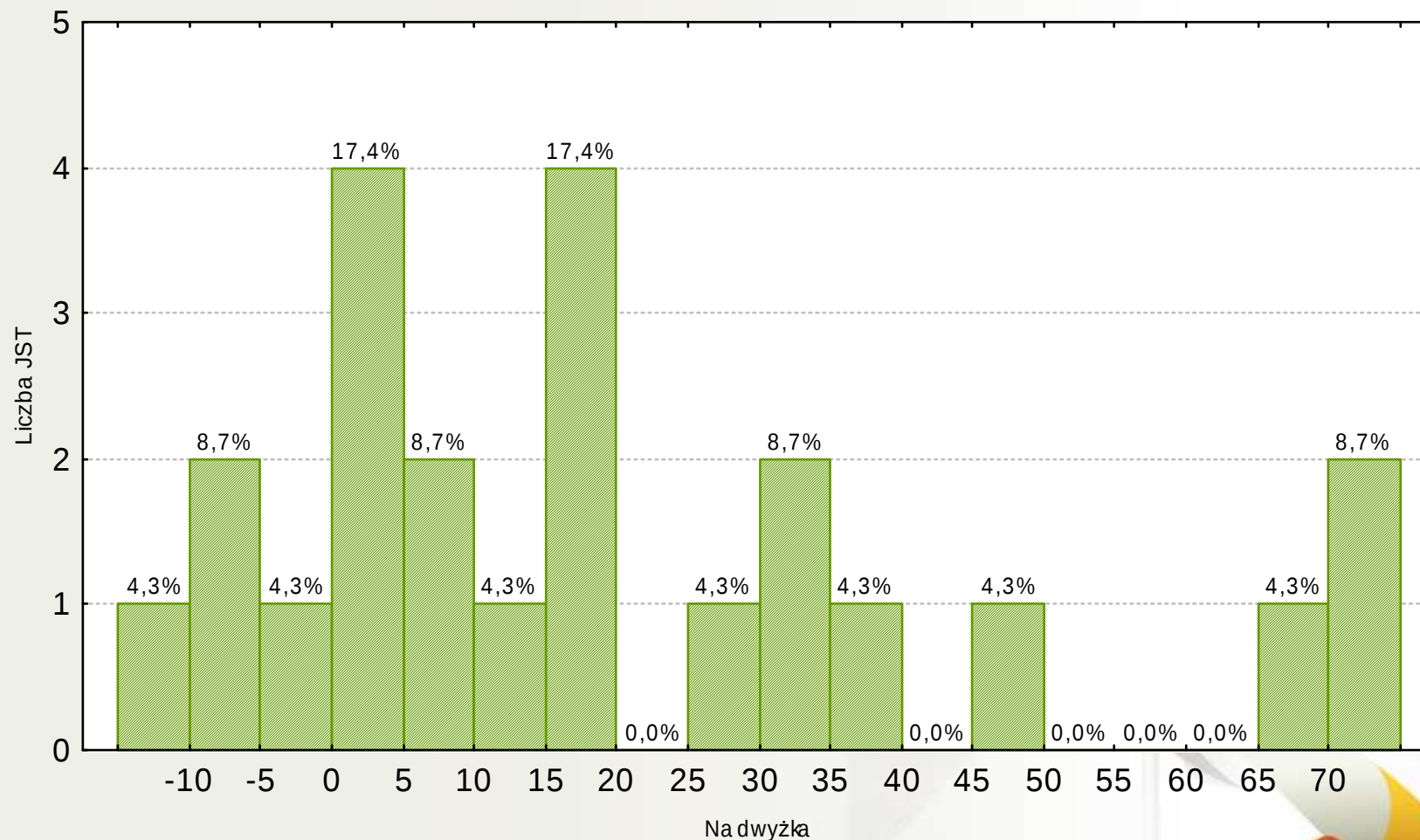
Rozkład nadwyżek wydatków nad subwencją – gminy miejsko-wiejskie 10-20 tys. mieszk.

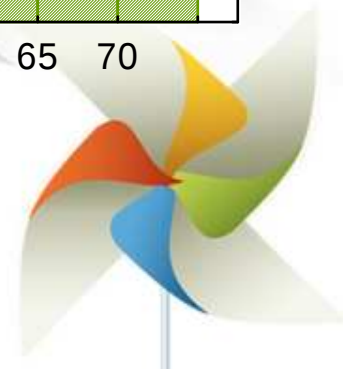
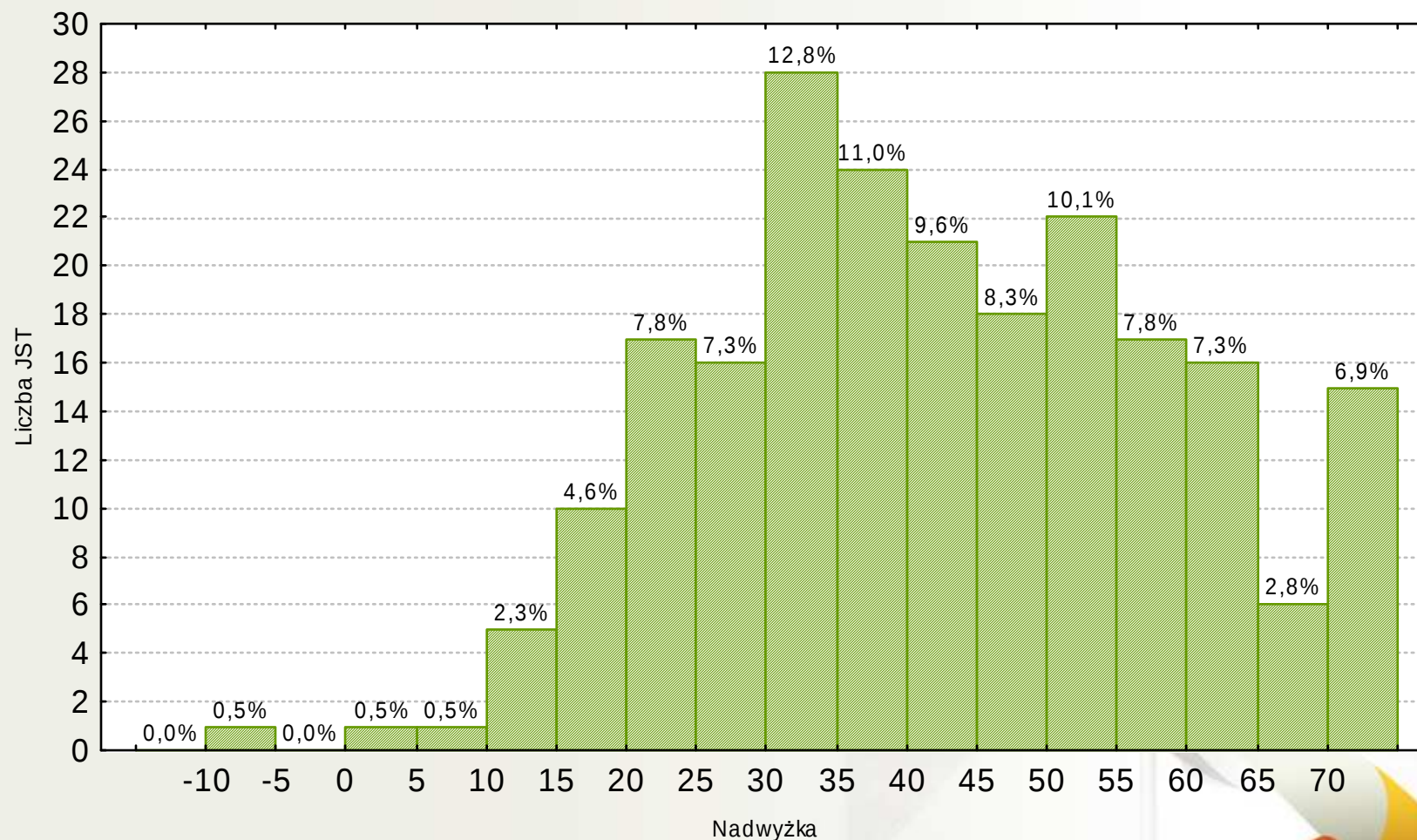
Rozkład nadwyżek wydatków nad subwencją – gminy miejsko-wiejskie pow. 20 tys. mieszk.

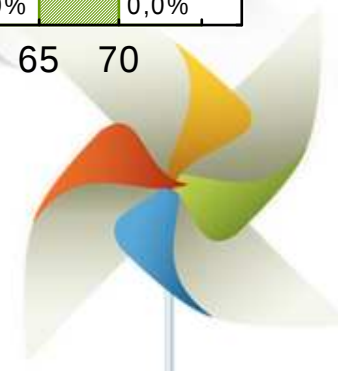
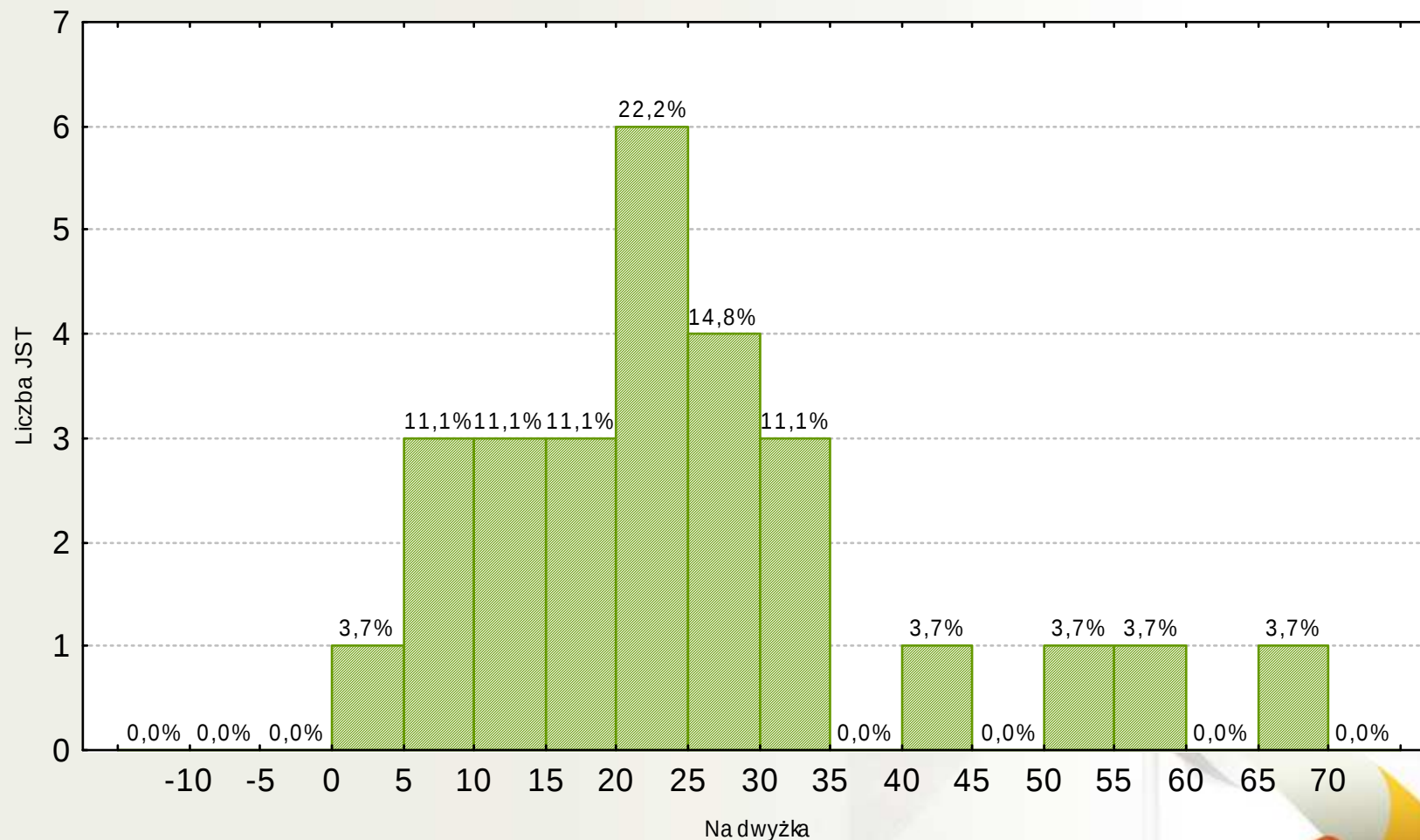
Rozkład nadwyżek wydatków nad subwencją – gminy miejskie do 5 tys. mieszk.

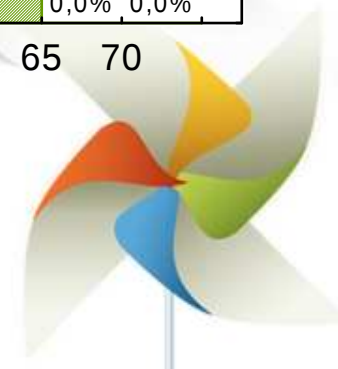
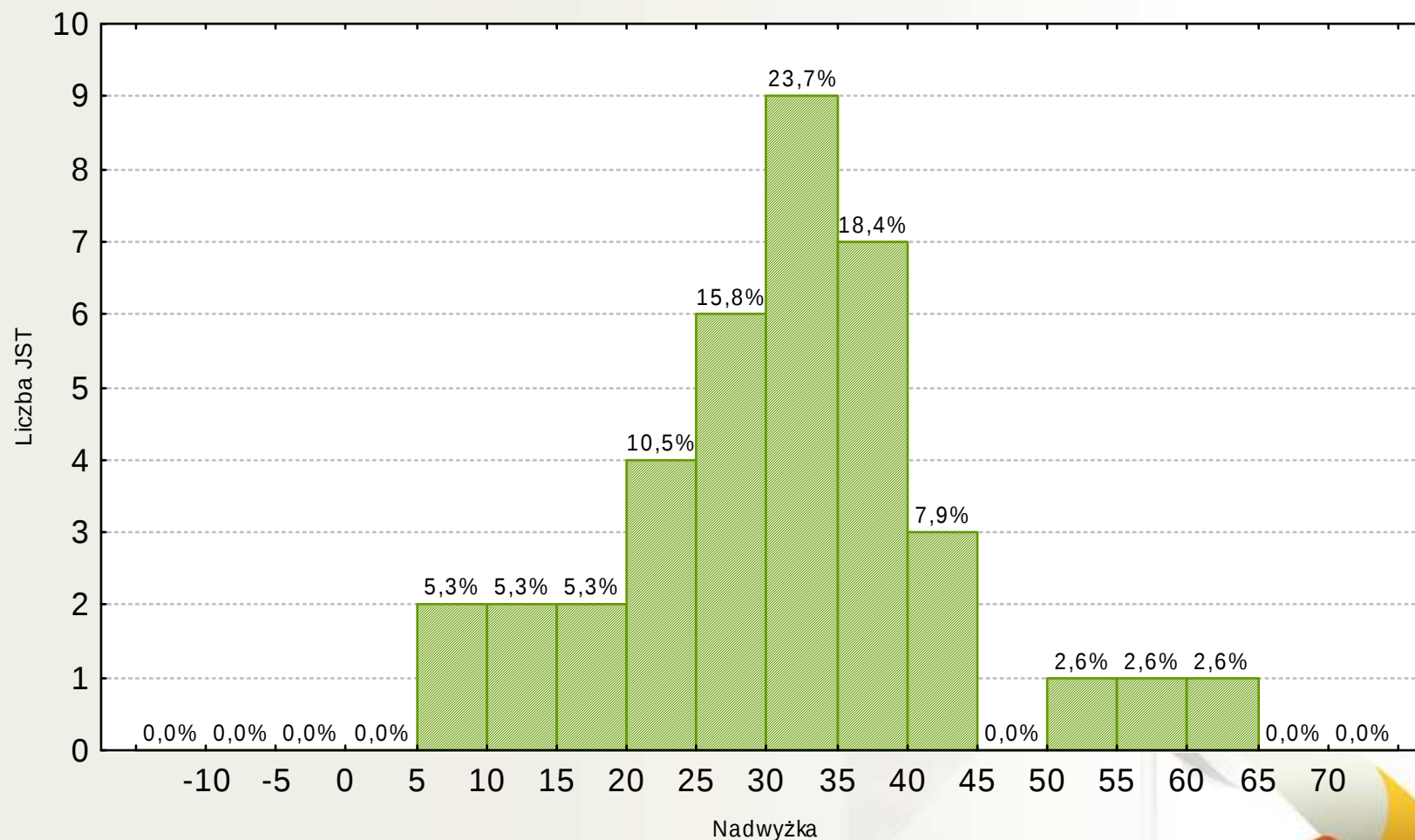
Rozkład nadwyżek wydatków nad subwencją – gminy miejskie pow. 5 tys. mieszk.

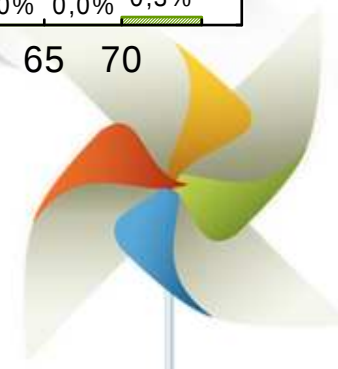
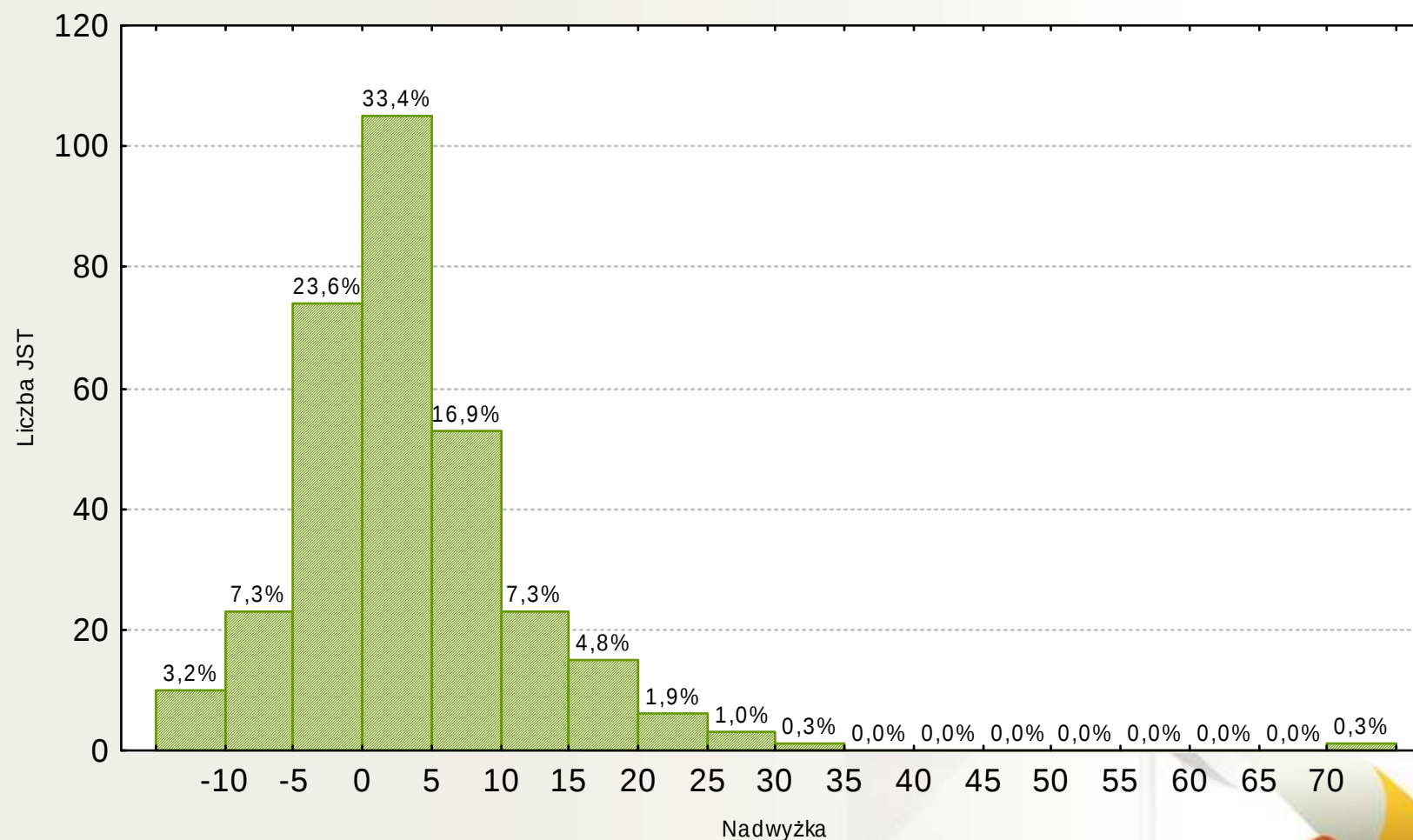
Rozkład nadwyżek wydatków nad subwencją – miasta na prawach powiatu do 100 tys. mieszk.

Rozkład nadwyżek wydatków nad subwencją – miasta na prawach powiatu pow. 100 tys. mieszk.

Rozkład nadwyżek wydatków nad subwencją – powiaty ziemskie

Czynniki kształtujące wartości wskaźników nadwyżki nad subwencją

- Kwota do podziału
- Konstrukcja algorytmu
- Koszty prowadzenia szkół różnych typów i rodzajów
- Możliwości finansowe JST

Działanie algorytmu podziału subwencji

Rola subwencji wg ustawy

Ustawa o dochodach JST

- nie określa jasno roli subwencji
- mówi, że podział subwencji powinien uwzględniać zakres zadań realizowanych przez JST
- wyłącza z podziału prowadzenie przedszkoli ogólnodostępnych i dowożenie uczniów
- nakazuje ministrowi edukacji wydanie rozporządzenia określającego sposób podziału,
- w podziale mają być uwzględnione typy i rodzaje prowadzonych szkół i placówek, stopnie awansu zawodowego nauczycieli oraz liczby uczniów

Podstawy konstrukcji algorytmu podziału subwencji oświatowej

- > Głównym kryterium podziału jest przeliczeniowa liczba uczniów
- > 1 rzeczywisty uczeń ogólnodostępnej szkoły podstawowej dla dzieci i młodzieży w mieście pow. 5 tys. mieszkańców = 1 uczeń przeliczeniowy
- > Liczby uczniów przeliczeniowych w innych szkołach są większe od rzeczywistych ze względu na działanie wag algorytmu, np.:
waga dla uczniów wiejskich SP (P1) = 0,38, zatem
$$LU_{przeliczeniowa} = LU_{rzeczywista} + LU_{rzeczywista} \cdot 0,38$$
- > Kwota przypadająca na ucznia przeliczeniowego to tzw. finansowy standard A

Podstawy działania algorytmu z punktu widzenia JST

- Wysokość subwencji otrzymanej przez JST zależy od liczby uczniów przeliczeniowych i wielkości finansowego standardu A oraz, w mniejszym stopniu, od struktury zatrudnienia (stopni) nauczycieli
- Liczba uczniów przeliczeniowych zależy od liczb uczniów rzeczywistych w poszczególnych grupach i wartości wag, które odpowiadają tym grupom

Podstawy działania algorytmu w skali całego kraju

- Subwencja jest **dzielona** a nie **naliczana**
- Rozwiązania przyjęte w algorytmie nie mają żadnego wpływu na globalną kwotę subwencji, zatem:
 - Zwiększenie istniejącej lub wprowadzenie nowej wagi **nie powoduje** zwiększenia wydatków państwa
 - Zmniejszenie lub likwidacja wag **nie powoduje** zmniejszenia wydatków państwa
 - Zmiany wielkości wag **powodują** zmiany wartości standardu A, a tym samym powodują przesunięcie środków pomiędzy grupami uczniów

Przykład skutków zmiany jednej z wag

Nowa lub zwiększona waga

Zmniejszenie standardu A

Zmniejszenie środków
na wszystkich innych uczniach

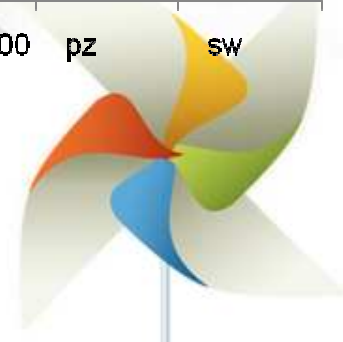
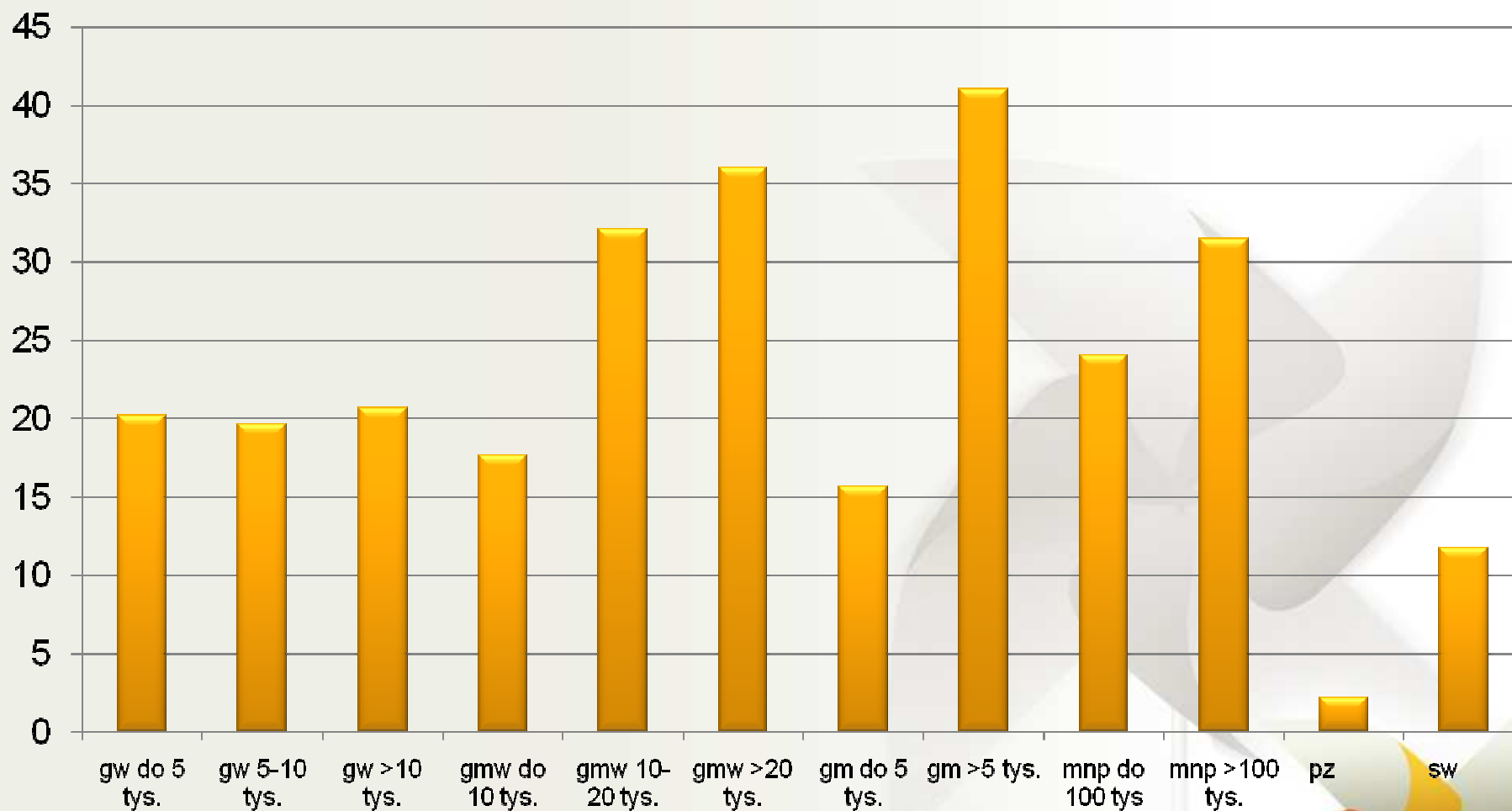

Wszystkie sześciolatki w szkole podstawowej?

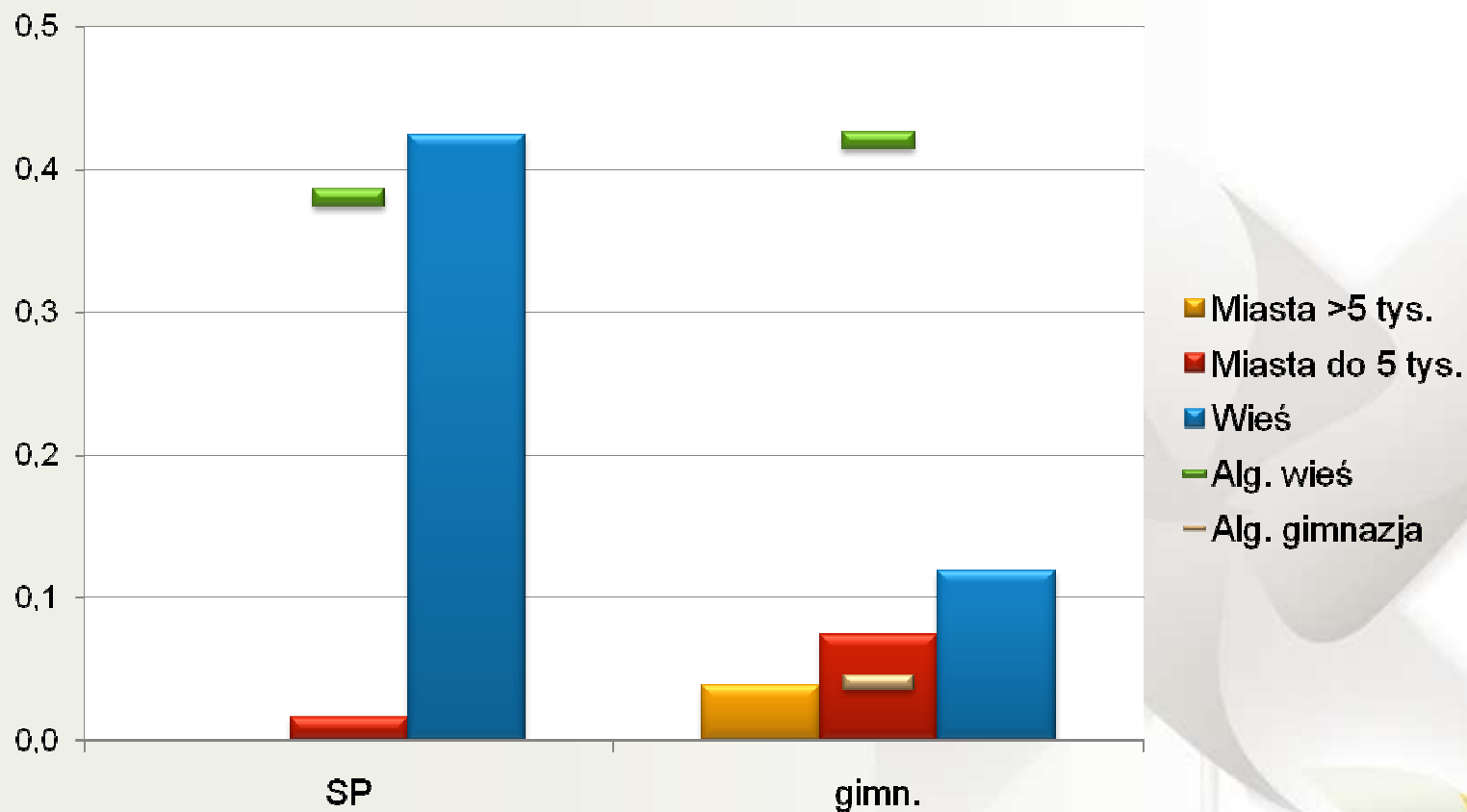
Zwiększenie liczby uczniów jakiegoś typu szkoły zadziała jak wprowadzenie nowej wagi, o ile nie zostanie zrekompensowane zwiększeniem łącznej kwoty subwencji oświatowej

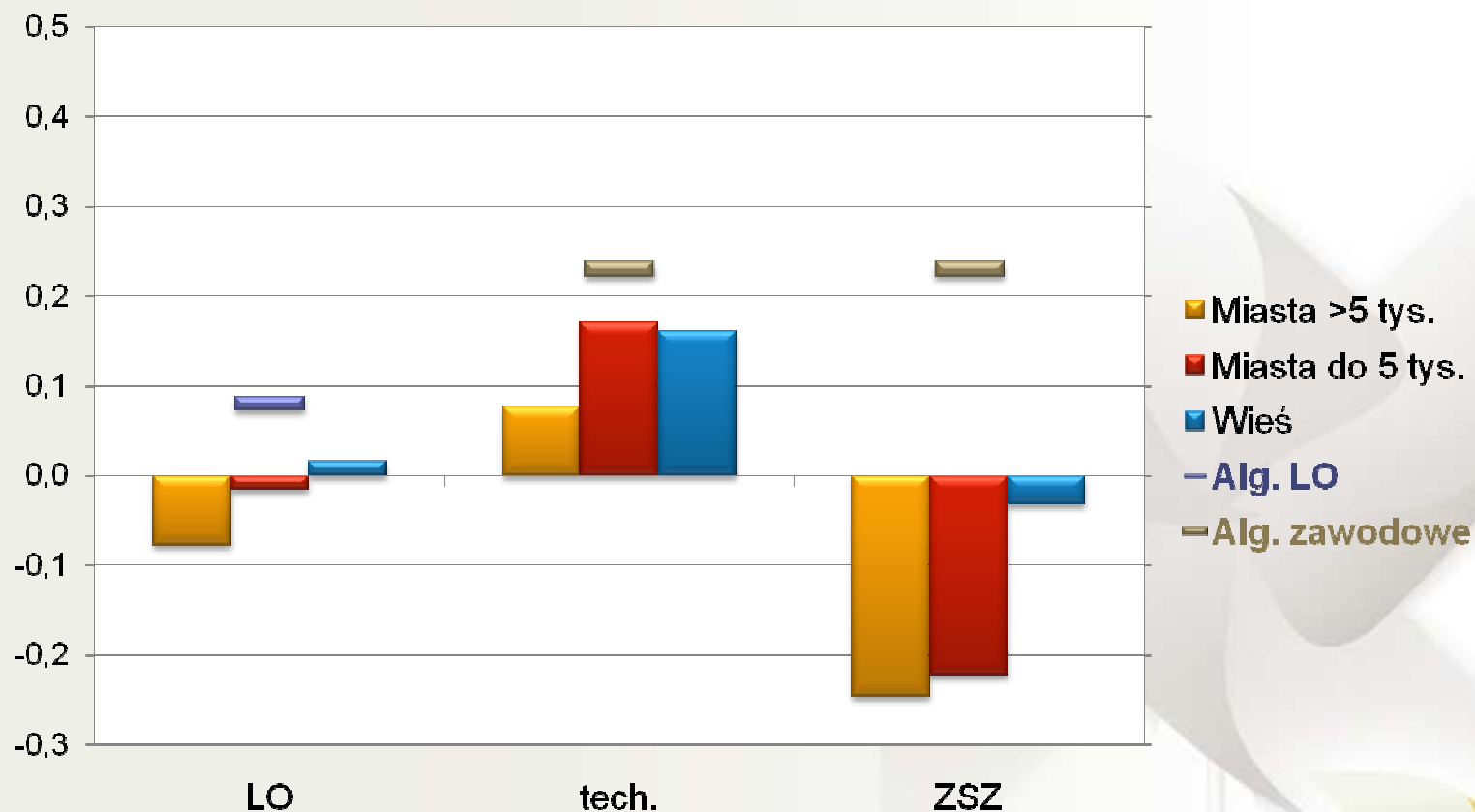
Mediany nadwyżek wydatków nad subwencją w grupach JST

Wagi algorytmu a proporcje kosztów wynagrodzeń nauczycieli – szkoły gminne

Wagi algorytmu a proporcje kosztów wynagrodzeń nauczycieli – szkoły powiatowe

Obecne działanie subwencji

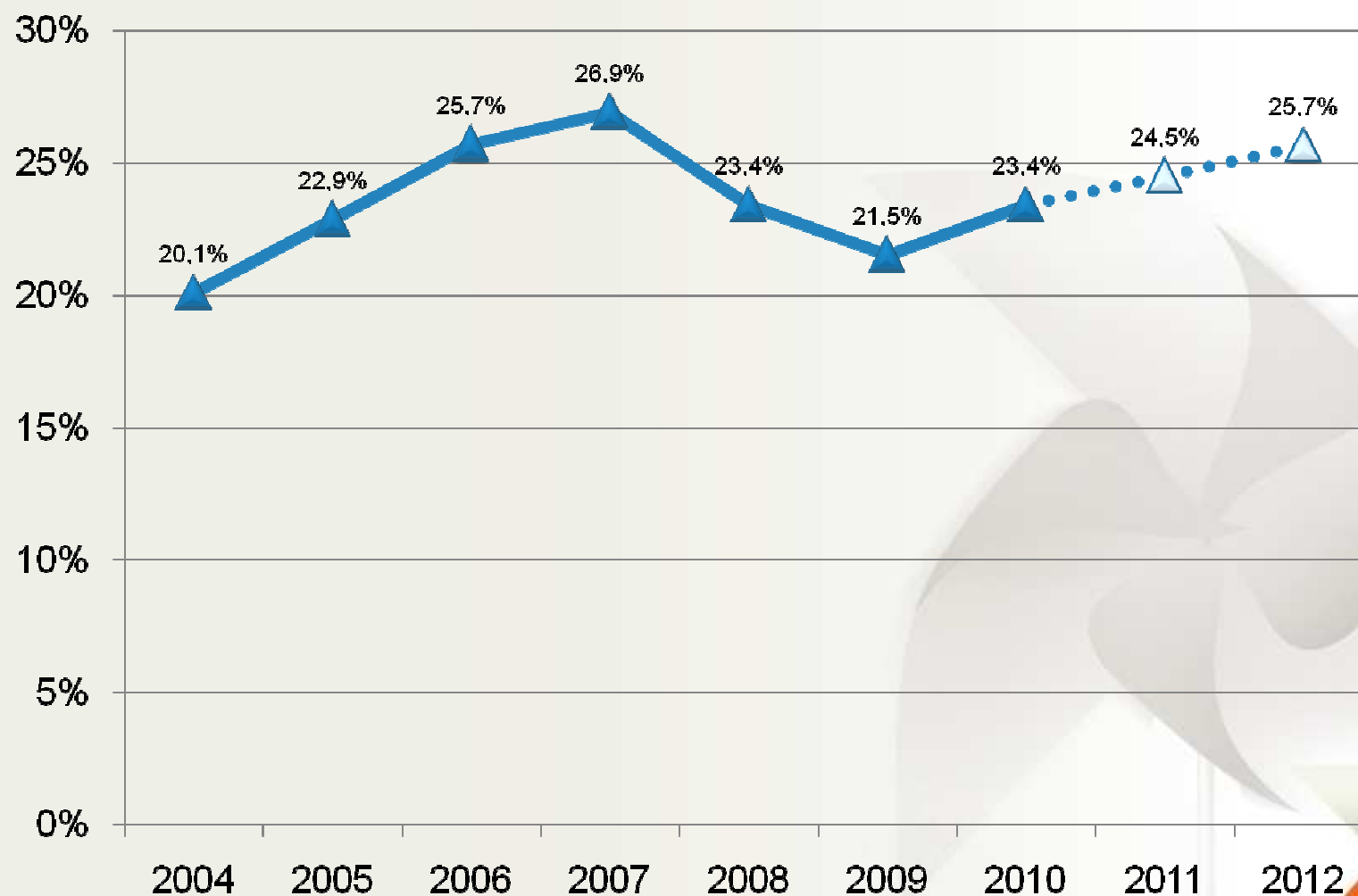
- Konstrukcja algorytmu → refundacyjna
w znacznym stopniu na życzenie samorządów
- Działanie → redystrybucyjne
beneficjenci: powiaty i miasteczka oraz niektóre
gminy ze szkołami wiejskimi
- Brak konsekwencji i przypadkowość

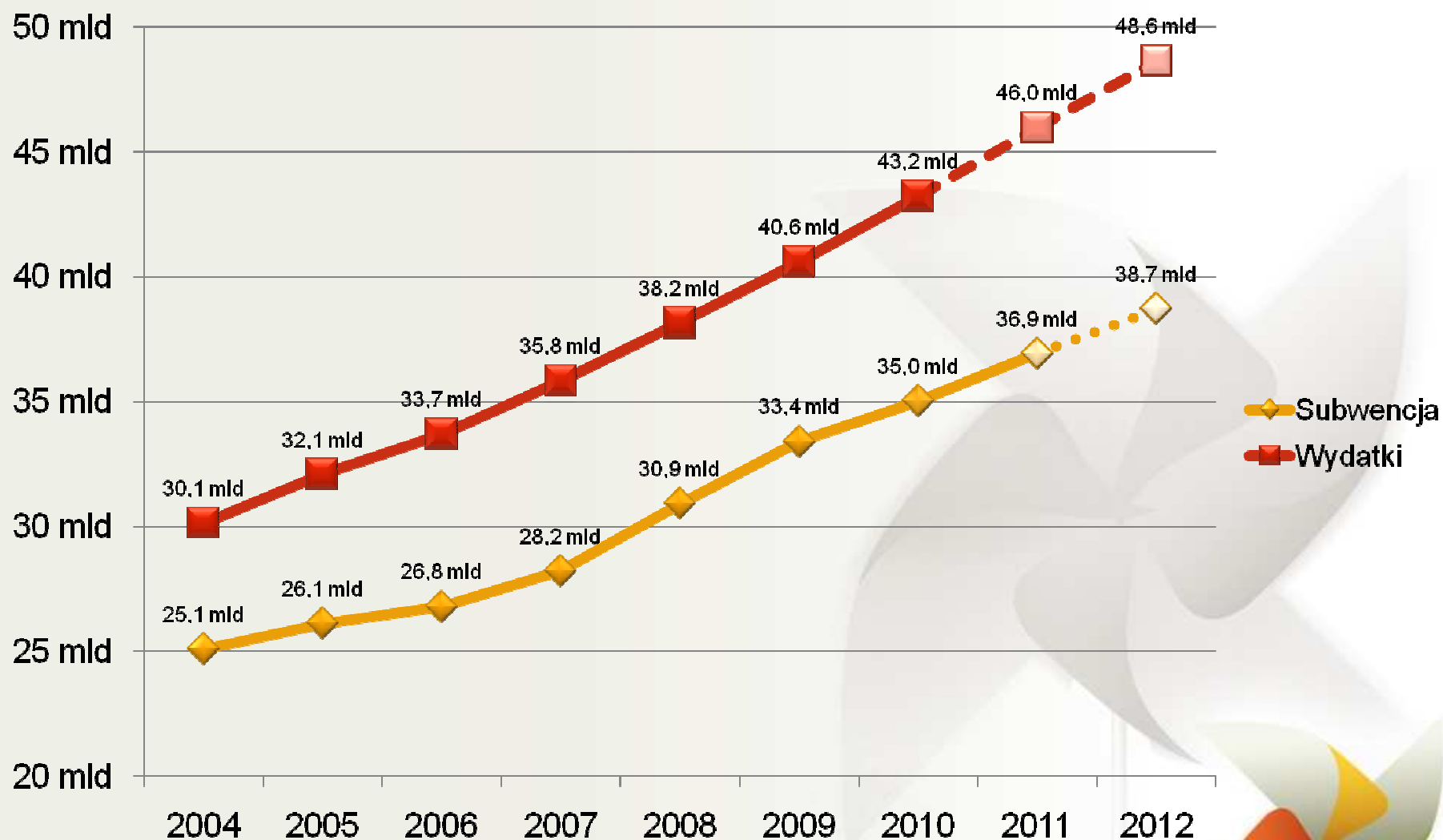
Zmiany nadwyżki wydatków nad subwencją

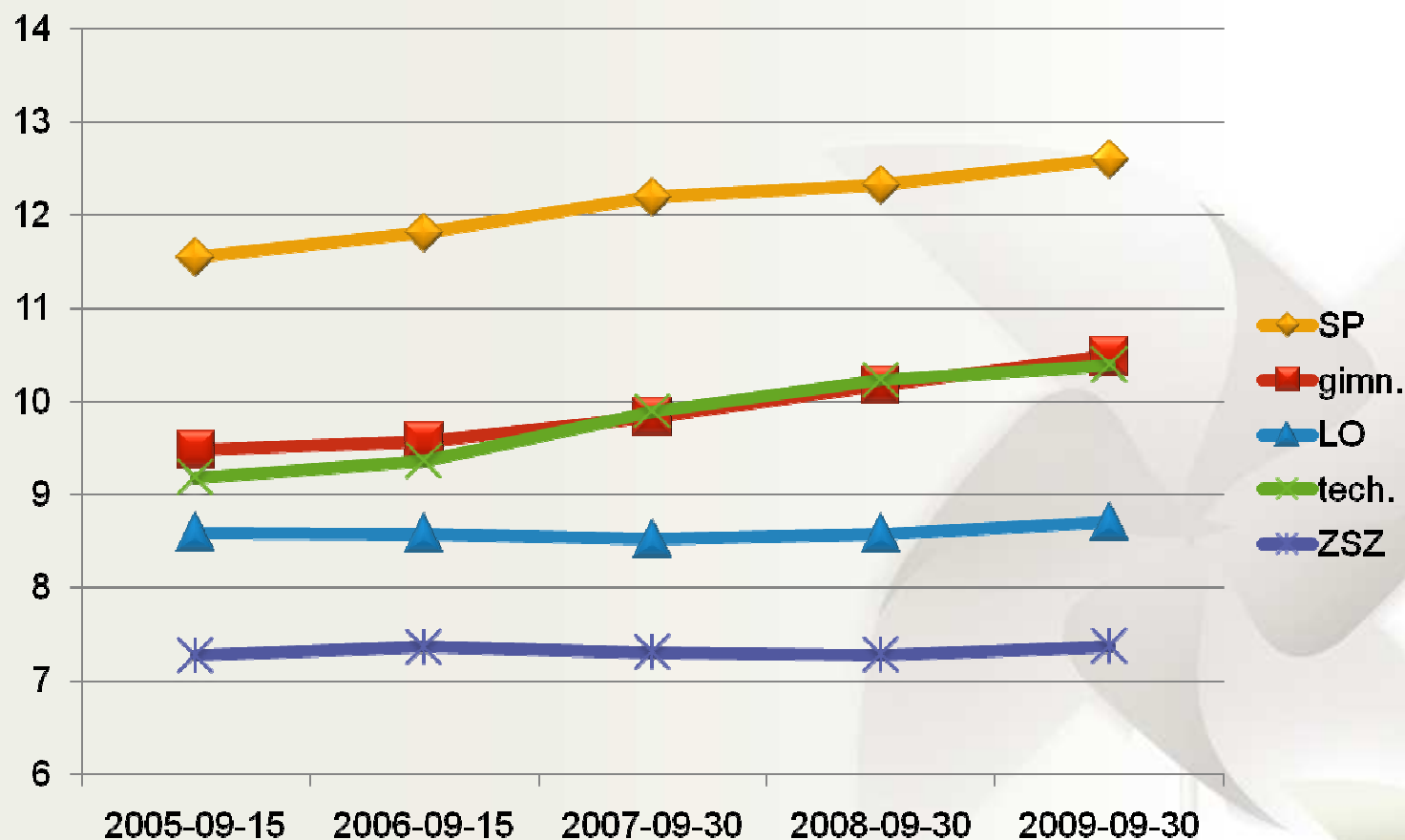
Zmiany nadwyżki wydatków nad subwencją

Zmiany wielkości subwencji i wydatków

Zmiany zasadniczych wskaźników organizacji (szkoły z oddziałami ogólnodostępnymi)

Bezwładność organizacyjna szkół

- Bezwładność organizacyjna polega na tendencji do utrzymywania poziomu zatrudnienia mimo zmniejszającej się liczby uczniów
- Dopasowanie organizacji do warunków demograficznych następuje najczęściej z opóźnieniem i skokowo
- Bezwładność przejawia się przede wszystkim w utrzymywaniu liczb oddziałów i etatów wsparcia

Perspektywy finansowania oświaty

- Nożyce się rozwierają – w dającej się przewidzieć przyszłości państwo nie zwiększy stopy wzrostu wydatków na oświatę
- Nie można liczyć na zwiększenie stopy wzrostu dochodów własnych samorządów w najbliższych latach
- Zmiany w algorytmie mogą przesuwac kłopoty pomiędzy samorządami, ale sytuacja samorządów jako całości się dzięki nim nie zmieni

Zmniejszenie
liczb uczniów
jest praktycznie
nieuniknione

Spadek tempa
wzrostu
globalnej kwoty
subwencji jest
prawie pewny

Trzeba
przeciwdziałać
skutkom
bezwładności
organizacyjnej

Najskuteczniejsze metody przeciwdziałania

Racjonalizacja sieci
szkół

Standaryzacja
zatrudnienia

Dziękuję za uwagę

mariusz.tobor@vulcan.edu.pl

